

απόψεις

Η οικειοθελής αποκάλυψη αδήλωτης φορολογητέας ύλης

και η διοικητική επίλυση φορολογικών διαφορών

Όταν γράφονταν οι «Απόψεις» του παρόντος τεύχους, εξέπνεε η ήδη παραταθείσα έως και τις 31.10.2017 προθεσμία για την οικειοθελή αποκάλυψη αδήλωτης φορολογητέας ύλης¹, ενώ αρκετοί φορείς της Αγοράς έχουν ήδη αιτηθεί την περαιτέρω παράτασή της έως το τέλος του χρόνου, ακόμη και μέχρι και τον Μάρτιο του επόμενου χρόνου.

Από τα στοιχεία που δημοσιεύονται στον Τύπο φαίνεται ότι παρά τον «ακριβό» της χαρακτήρα, η διαδικασία οικειοθελούς αποκάλυψης αδήλωτης φορολογητέας ύλης απέδωσε αρκετούς καρπούς. Περίπου 100.000 φορολογούμενοι έχουν χρησιμοποιήσει τις ευνοϊκές διατάξεις, έχουν αποκαλύψει φορολογητέα ύλη παρελθόντων ετών περίπου 5 δις ευρώ και έχουν επιβαρυνθεί με συνολικό φόρο 500 εκ. ευρώ. Οι δηλώσεις αποκάλυψης που έχουν μέχρι σήμερα υποβληθεί μπορούν να κατηγοριοποιηθούν κυρίως σε δηλώσεις πληροφοριακού χαρακτήρα (δηλώσεις πελατών-προμηθευτών, συμπληρωματικές δηλώσεις φόρου εισοδήματος με την αποκάλυψη απαλλασσόμενων από τον φόρο εισοδημάτων ή εισοδημάτων φορολογούμενων με ειδικό τρόπο και εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης), σε τροποποιητικές - συμπληρωματικές δηλώσεις φόρου εισοδήματος, σε δηλώσεις ΦΠΑ (περιοδικές και εκκαθαριστικές, μηδενικές και όχι), σε δηλώσεις φόρου δωρεών, σε δηλώσεις φ.μ.α. για το επιπλέον δηλωθέν αρχικό τίμημα και σε δηλώσεις φορολογίας τελών χαρτοσήμου.

Ο μηχανισμός της οικειοθελούς αποκάλυψης εισοδημάτων βοήθησε πρωτίστως όλους όσους είχαν εμπλακεί με την έκδοση ή λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων, αφού η υπαγωγή των περιπτώσεων αυτών στις οικείες διατάξεις της αποκάλυψης περιόριζε ουσιαστικά το βάρος του φορολογικού καταλογισμού, λόγω της εικονικότητας. Ακόμη, βοήθησε σημαντικά όλους όσους έχουν επιλεγεί για φορολογικό έλεγχο και ειδικότερα όλα τα φυσικά πρόσωπα που ελέγχονται με τις νέες τεχνικές ελέγχου, σε συνδυασμό κυρίως με το άνοιγμα των τραπεζικών τους λογαριασμών και τη μέθοδο της προσαύξησης περιου-

¹ Βλ. άρθρο δέκατο τέταρτο Ν.4490/2017, σελ. 1180 παρόντος τεύχους.

σίας. Με την οικειοθελή δήλωση, το επιπρόσθετο τίμημα από συμβόλαιο μεταβίβασης ακινήτου, το τυχόν ποσό δανεισματος που λήφθηκε από τρίτο, ιδίως συγγενικό, πρόσωπο, τα ποσά ανάληψης μετρητών από επιχειρηματικό φορέα, τα ποσά μετρητών ή κινητών αξιών που βρίσκονται σε ημεδαπούς ή/και αλλοδαπούς τραπεζικούς ή λοιπούς επενδυτικούς λογαριασμούς και τα οποία αντιστοιχούν σε δωρεές ή κληρονομίες κ.ο.κ. συνιστούν πλέον τη νόμιμη και γνωστή αιτία των ελεγχόμενων πιστωτικών τραπεζικών κινήσεων και των υπολοίπων των τραπεζικών και επενδυτικών λογαριασμών των ελεγχόμενων φυσικών προσώπων. Έτσι, αποφεύγεται ο χαρακτηρισμός των ποσών αυτών, ως προσαύξηση περιουσίας, με περαιτέρω συνέπεια τα ελεγχόμενα φυσικά πρόσωπα να εκφεύγουν τον εφιαλτικό σε βάρος τους καταλογισμό φόρου εισοδήματος για τα ποσά αυτά, ο οποίος συνήθως ισούται με ποσοστό 87,5% του ελεγχόμενου και τυχόν μη δικαιολογούμενου ποσού (40% ανώτερος συντελεστής της κλίμακας πλέον προσαύξησης 120%).

Επιπρόσθετα, ο μηχανισμός της οικειοθελούς αποκάλυψης εισοδημάτων βοηθά και τους λοιπούς φορολογούμενους, ιδίως τα μη ελεγχόμενα φυσικά πρόσωπα που διατηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς ή λοιπές επενδύσεις σε κινητές αξίες στην αλλοδαπή, ώστε να τακτοποιήσουν φορολογικά τόσο το αρχικό τους κεφάλαιο όσο και τους καρπούς του κεφαλαίου αυτού, για το παρελθόν και για όσα χρόνια δεν υφίσταται παραγραφή. Η ευνοϊκή αυτή επιλογή μοιάζει αρκετά ελκυστική, δεδομένου ότι ήδη ο μηχανισμός αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών για τον προσδιορισμό φορολογητέας ύλης άρχισε να λειτουργεί για αρκετά κράτη, στα οποία περιλαμβάνονται όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., ενώ εντός του τρέχοντος έτους ο μηχανισμός αυτός θα επεκταθεί και σε άλλα πολύ περισσότερα κράτη².

Επομένως και για αρκετούς λόγους, η διαδικασία οικειοθελούς αποκάλυψης αδήλωτων εισοδημάτων χρησιμοποιήθηκε ως μηχανισμός φορολογικής συμμόρφωσης. Άλλωστε, ο αρκετά «ακριβός» της χαρακτήρας, μια που στο πλαίσιο της οικειοθελούς συμμόρφωσης εφαρμόζεται ο ισχύων κάθε φορά φορολογικός συντελεστής με μέρος των προβλεπόμενων στον νόμο προσαυξήσεων, συντελεί στην διατήρηση φορολογικής συνειδήσης. Αφού, αυτός δεν ευνοεί προκλητικά τους οικειοθελώς και εκπρόθεσμα συμμορφούμενους έναντι των ειλικρινών και νομότυπων φορολογούμενων.

Ανεξαρτήτως της εκ νέου παράτασης ή όχι της οικείας προθεσμίας, η πρωτοβουλία της οικειοθελούς αποκάλυψης επιβεβαίωσε αυτό που είναι γνωστό από παλαιότερες πρωτοβουλίες: η παροχή κινήτρου έκπτωσης στο πεδίο του φορολογικού καταλογισμού πάντα αποφέρει θετικά για το Δημόσιο αποτελέσματα. Μήπως, λοιπόν, ωρίμασαν οι συνθήκες για να ξαναθέσουμε στη δημόσια συζήτηση το ζήτημα του «φορολογικού συμβιβασμού»; Μήπως, ήρθε η στιγμή να ξανασυζητήσουμε την θεσμοθέτηση μηχανισμού διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών, με κίνητρο τη μερική έστω διαγραφή πρόσθετων φόρων, προσαυξήσεων ή τόκων, στις περιπτώσεις φορολογικού καταλογισμού;

Ασπασία Μάλλιου

² Ν.4484/2017 (ΔΦΝ 2017, τεύχ. 1611, σελ. 961), Υ.Α./πολ. 1135/2017 (ΔΦΝ 2017, τεύχ. 1611, σελ. 992) και Εγκ./πολ. 1131/2017 (ΔΦΝ 2017, τεύχ. 1611, σελ. 997)